

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput V. Quandonam primum Dionysiana Opera innotescere cœperint,
passimque deinde omnibus nota exstiterint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

ACTORUM
C. B.

« mus. » Et cum magno in mœrore versaremur, protulit nobis dominus Isidorus Bibliothecæ Patriarchicæ præfectus librum, in qua Cyrilli sententia habebatur incorrupta. Simili nequitia sancti quoque Ambrosii dictum corruperunt: Nam loco ejus « Servemus differentiam divinitatis et carnis » posuerunt « differentiam lectionis. » Corruerunt insuper, beati Procli de Christo dictum, quando ait: « eum absque corruptione » natum esse; qui per clausas januas abque impedimento ingressus sit; in quo naturarum « conjunctionem Thomas agnoverit: » loco ἀφάρτου; per scripti Gaianita dicunt ἀφάρτος, hoc est, corruptionis expers: et loco affirmativi articuli dicentis: τὸ τῆς συζυγίας, « cuius conjunctionem naturarum, hoc est, Christi: ipsi particulam negativam substituunt in hunc modum: τὸ τῆς συζυγίας, etc. » Thomas non agnovit conjunctionem naturarum, etc. » Sic in illo. « Solve templum hoc, et in triduo reedificabo illud: » nomine templi Christi intelligunt Apostolorum cœtum dispersum, rursusque congregatum. Ubi ore impudentissimo affirmare non erubuerunt, Chalcedonensis Synodi professoribus profuisse duas in Christo hypostases, non autem duas naturas profiteri; nam natura, inquit, plures hypostases indicat.

ut id ipsum nos suscipere majore jure possimus, efficiunt, estque adeo, an Cyrillus

74 Cum itaque in falsandis sanctorum Patrum ac maxime S. Cyrilli scriptis eo, quo hic ab Anastasio Sinaita narratur, studio laboratum Alexandriæ post S. Eulogii ætatem fuerit, emimvero vel hinc dubitari non immerito potest, an Cyrilli adversus Diodorum et Theodorum libri, intrusus in hosce Apollinaristarum fraude et fallacia S. Dionysii Areopagite aliorumque, quos supra retuli, sanctorum Patrum testimoniis, falsati non fuerint jam inde etiam a tempore, quod beati Proterii et Timothei Salophacioli, patriarcharum Alexandrinorum, quorum prior anno 457, ab hæreticis occisus, martyr occubuit, posterior vero anno 482, uti in Chronologica patriarcharum Alexandrinorum Historia, Operis nostri tom. 5 Junii præfata, videre licet, vivere desiit, ætatem proxime exceperit. Scio quidem, S. Eulogium, patriarcham Alexandrinum, post cujus ætatem in falsandis sanctorum Patrum ac maxime S. Cyrilli libris laboratum quam maxime Alexandriæ fuisse, Anastasius Sinaita supra datis verbis narrat, cathedram Alexandrinam, in quam anno demum 577 Joanni successerat, anno 604

morte sua vacuam reliquisse, ac proin iis, quæ de Sanctorum Patrum ac maxime Cyrilli libris, Alexandriæ post Eulogii ætatem falsatis Anastasius scribit, Hypathium eique adherentes Catholicos in Collatione Constantinopolitana, anno 532 habita, moveri non potuisse, ut Cyrilli adversus Diodorum et Theodorum libros falsatos esse, suspicarentur. Verum cum inde equidem hæreticorum in falsandis sanctorum Patrum libris fallacia magis ac magis patescat, fit vel hinc, ut nos saltem majore jure, Cyrilli libros, adversus Diodorum ac Theodorum scriptos, etiam ante Collationem Constantinopolitanam ab hæreticis, simili fraude sæpe etiam ante hanc usis, corruptos seu falsatos fuisse, suspicari, utque adeo in hosce Areopagite aliorumque sanctorum Patrum testimonia, Severianorum de una in Christo post Verbi cum natura humana unionem Dei Verbi natura opinioni in speciem faventia, quæ Cyrillus alias, cum maxime id ei opportunum fuisset, numquam allegavit, ab hæreticis Apollinaristis, qui non minus quam Severiani sanctos Patres eorumque

dicta in opiniones suas detorquere studuerunt, D fuisse intrusa, pro sat verosimili habere possimus, regue etiam ipsa videatur habendum.

75 Jam vero, re ita habente, etsi quidem in libris, adversus Diodorum et Theodorum scriptis, quales Collationis Constantinopolitanæ tempore exstabant, Dionysii Areopagite testimonia allegata fuisse videantur, anne tamen ea S. Cyrillus adhibuisset ipse, an contra libris, abs illo compositis, per hæreticos fuissent adjecta, dubium admodum atque incertum, omnibus jam consideratis, apparet. Hinc porro jam fit ut pariter, num S. Cyrillus Opera, Areopagite nomine inscripta, unquam laudarit, dubium admodum sit atque incertum. Quod porro ad S. Juvenalem, patriarcham Hierosolymitanum, jam spectat, in Oratione, quam ad Marchianum et pulcheriam augustos habuerit, S. Dionysii Areopagite Opera citasse, a Nicephoro Callisto asseritur; verum cum hæc illius assertio dumtaxat e sublestæ omnino fidei, uti in Commentario, jam datis Sancti nostri Actis præmisso, § XVII docui, Historia Euthymiaca primitus promanarit, verene unquam Juvenalis Dionysiana Opera laudarit, dubium pariter esse atque incertum, necesse est, uti quisque, quantum reor, qui eundem Commentarium loco cit. attente evolverit, haud difficulter agnoscat. Absit interim, ut per ea, quæ ibidem disserui, vel antiquæ, qua, sanctissimam Virginem Mariam in Palestina fuisse sepultam, Juvenalis ætate, ut plures memoriæ produnt, credebatur, traditioni præjudicium afferam, vel lectionem, num Juvenalis funebrem ejusdem sanctissimæ Virginis arcam sepulcralesque fascias seu vestes Hierosolymis ad Tarcianum et Pulcheriam augustos Constantinopolim miserit, dubitare faciam. Alio tempore ac loco discutienda hæc erunt; modo, quæ ad institutum nostrum spectant, examinare cap. seq. pergo.

Arcopagite Opera laudari, incertum, non an id fecerit Juvenalis, est certius.

CAPUT V.

Quandonam primum Dionysiana Opera innotescere cœperint, passimque deinde omnibus nota exstiterint.

Nourrius in Apparatu ad Bibliothecam maximam Veterum Patrum tom. 1, in quo de primi et secundi Ecclesiæ seculi scriptoribus tractatur, de Operibus sancti Dionysii Dissertatione x, cap. 19 sic loquitur: In iis (Areopagite scilicet Scriptis) hæresis contra Incarnationis Christi mysterium non minus aperte, quam omnes contra ejus divinitatem, et unanimum divinarum personarum naturam errores, proscibitur. De incarnato enim Dei Filio variis in locis hæc legimus: « Dei principalis bonitas. . . nostrorum omnium vere facta particeps » absque peccato, humilitatque nostræ unita, « salvo proprietatum suarum statu, eoque proprius inconfusus et inviolato. » In alio autem libro: « Verbum divinissimum. . . per inconfusam » humanitatis adsumtionem. » Et in Epistola iv ad Caium: « Quatenus est Deus et Homo, novam quendam nobiscum conversando Θεωδότην ἐνέργειαν exhibebat. » Quid planius, quid dilucidius

Dionysiana Opera, de quibus e Nourrio

A dilucidius post sparsos Nestorii Eutychetisque errores a quovis auctore unquam scriptum est? Quam ob rem non levi omnino conjectura colligere possumus, scriptorum nostrum maximas cum turbas ab hæreticis Nestorianis et Eutychanis cieri videret; tunc ut utrosque confunderet, ac pro viribus Ecclesiæ Catholicæ partes tueretur, animum ad scribendum appulisse.

77 Atque ut id ipsi cederet felicius, magnum utique et venerandum Dionysii Areopagitæ nomen scriptis suis præfixit. Ea ergo illius Opera intra annum cccxxxii, quo Oecumenica synodus Ephesina adversus Nestorianos, et cccclii quo Chalcedonensis contra Eutychanos celebrata est, ab illo profecta esse videntur. Non continuo tamen publicam in lucem producta, et ab omnibus recepta, sed sensim sine sensu ita prodierunt; ut non ante memoratam superius Collocationem Constantinopolitanam anno dxxxiii (imo anno 532) in omnium venerint cognitionem. Illud porro in hujusce opinionis confirmationem adduci potest, quod hæc scripta in his Oecumenicis conciliis a nemine, neque etiam (Commentarium, Sancti nostri Actis jam præmissum, § xvii videbis) a Juvenale Hierosolymitano, qui inter primos utriusque synodi Patres sedebat, citata reperiantur. Nulla autem hujus silentii causa alia potest adferri; nisi quod Dionysianæ incubationes, tunc et tenebris emergentes, vix ulli ante concilium Chalcedonense notæ fuerint. Porro autem si quæras, cur plura apud auctorem nostrum occurrant, cum his, quæ Gregorius Nazianzenus scripsit, plane similia, non absurde responderi potest, illa ab auctore nostro, qui sæpius et sua ab aliis se accepisse, et aliorum opiniones referre dicit, in usus suos, tacito Gregorii nomine fuisse adsumpta, ac stylo reddita suo, et inusitatis loquendi modis.

B pta in his Oecumenicis conciliis a nemine, neque etiam (Commentarium, Sancti nostri Actis jam præmissum, § xvii videbis) a Juvenale Hierosolymitano, qui inter primos utriusque synodi Patres sedebat, citata reperiantur. Nulla autem hujus silentii causa alia potest adferri; nisi quod Dionysianæ incubationes, tunc et tenebris emergentes, vix ulli ante concilium Chalcedonense notæ fuerint. Porro autem si quæras, cur plura apud auctorem nostrum occurrant, cum his, quæ Gregorius Nazianzenus scripsit, plane similia, non absurde responderi potest, illa ab auctore nostro, qui sæpius et sua ab aliis se accepisse, et aliorum opiniones referre dicit, in usus suos, tacito Gregorii nomine fuisse adsumpta, ac stylo reddita suo, et inusitatis loquendi modis.

78 Ita laudatus auctor; cum autem Dionysiana Opera eo temporis spatio, quod inter annum 431 et annum 451 intercessit, primum fuisse contacta, adstruat, illique hac in re, uti infra docebo; assentiendum videatur, illa verosimillime, nemini quidem ante dictum temporis spatium, sub annum autem 450 paucis dumtaxat adhuc nota exstiterint. Verum Pearsonius supra laudatus in epistolarum S. Ignatii Vindicis cap. 10 ea scribit, e quibus, si veritati consonent, consecrarium fuerit, ut Dionysiana Opera diu ante annum 431 seu spatium, quod hunc inter et annum 451 intercessit, etiam innouerint. Nonnullis enim, e quibus certe sub seculum quintum medium nota exstiterint, consequitur, præmissis, ea mox subjungit, quæ, ut eadem Opera multo etiam citius innouerint, exposcunt. Ac primo quidem, Dionysium seu Operum, quæ sub hujus nomine circumferuntur, auctorem SS. Augustino et Hieronymo, quorum prior anno 430, posterior anno 419 obiit, præluxisse adstruit. Verum, quæ, ut id quantum ad S. Augustinum probet, in medium adducit, nullius prorsus momenti sunt, ut hic ea refellere nequitiam sit necesse; ex eo autem, quod primus Dionysius novem angelorum ordines et gradus distincte ac definite posuisse dicatur, totidemque angelorum ordines Hieronymus numeravit, id, quod dixi, quantum ad sanctum hunc Patrem concludit. Verum nihil omnino affert, quod primum omnium, qui novem angelorum ordines distincterit, exstiterint Dionysium, utcumque suadere sit natum. Nec

ex eo, quod eandem de angelorum ordinibus doctrinam Dionysius et Hieronymus tradant, huic illum præluxisse, recte intuleris. Hieronymum enim ex eodem, e quo Dionysius, sacrarum Scripturarum fonte haurire illam potuisse, quis eat inficias? Dionysium etiam potius ex Hieronymo mutuatum non esse, pro certo quis asseveret?

79 Nec id itaque, quod vult Pearsonius, quantum ad S. Hieronymum evincit; verum, unde equidem Dionysiana Opera diu etiam ante epocham, supra a me assignatam, nota exstiterint, consecrarium pariter foret, scriptor idem ex eo, quod nonnulla simillima iis, quæ in Dionysianis Operibus leguntur, apud Gregorium Nazianzenum inveniantur, quamplurima sanctum hunc Patrem e Dionysii Operibus mutuatum esse, vehementissime contendit. Audi, qui ad quæstionem, qua, an Dionysius e Gregorio Nazianzeno, an contra hic ex illo (alterum enim ex altero sua partim accepisse, verosimillimum apparet) non pauca mutuatus sit, rogatur, supra respondeat. Ego quidem, inquit, Dionysium a Gregorio minime mutuatum esse, credo; quia scriptor ille ab aliis omnibus ecclesiasticis scriptoribus plane diversus est, et sui tantum similis. Omnia ferme ad neotericam Platonistarum scholam conformavit, et a verbis et a notionibus sanctorum Patrum maxime abhorruit. Quisquis totam Operis ejus compagem, admirandam sententiarum ex Philosophia petitarum rotunditatem, et verborum in eadem incede formatorum perpetuam scaturiginem observat, nunquam ex Gregorio aut alio quocunque Christiano eum sua hausisse, autumabit. Qui autem Nazianzeni orationes, omnibus nativæ Rhetoricæ coloribus depictas, et optimo dicendi genere præcipue triumphantes legerit, quoties ab obscuriora quædam et magis philosophica deflectit, facile eum aliunde notions eas derivasse et quam potuit, lucidissime tradidisse, fatebitur. Ita scriptor laudatus; verum ad hoc ejus argumentum cum Nourrio (adi præximè recitata hujus verba) respondeo, factum facile esse posse, ut similia omnia, quæ apud Dionysium et apud Gregorium Nazianzenum inveniantur, a Dionysio, qui sæpius et sua ab aliis se accepisse et aliorum opiniones referre dicit, in usus suos e Gregorio, tacito hujus nomine, fuerint assumpta, stylo interim concinno ac optimo, quo conscripta erant, in stylum prorsus novum atque inusitatum mutato.

80 Atque hoc quidem responso relatum Pearsonii argumentum omnino, ut mihi equidem apparet, elevatur. At vero instat Pearsonius, nonnullisque, quæ, quod ad rem minus faciant, omitto, præmissis, Dionysium, seu Operum, hujus nomine inscriptorum, auctorem, indubie per illum, quem in supra relato Isaïæ de Seraphinis textu explanando pulcherrime ac subtilissime, seu, ut alii verterent, sublimissime philosophatum esse, Gregorius Nazianzenus loco cit. ait, debere intelligi, contendit; hac autem in re assentiendum ei si sit, Dionysiana Opera diu etiam, contra ac supra statui, ante temporis spatium, quod inter annum 431 et annum 451 intercessit, nota fuisse, fateamur, necesse est, verum etsi quidem, Gregorium Nazianzenum loco supra cit. ad Athanasium, rebuli qui de memorato Isaïæ textu pulcherrime ac subtilissime philosophatus fuisset, non respexisse, jam supra cum Pearsonio, ut scriptores alii ac nominatim Nicetas alique Nazianzeni Commentatores Græci contrarium contendant, cap. secundo

AUCTORE
C. B.

cujus rationes, ipsis etiam verbis partim recitatis.

E

F

hic recensetur,

apertone
C. B.

secundo statuerim, an tamen Gregorius ad Dionysium respexerit, dubium esse admodum atque incertum, reque etiam ipsa Sanctum nostrum a Gregorio fortassis non fuisse laudatum, pronuntiavi; ut autem, quam merito id fecerim, magisque simul, an Gregorius non ad alium, quam ad Dionysium, respexerit, dubium evadat, argumentum haud prorsus ineptum hic succurrit. Nazianzenus oratione 34 sub finem, diversos angelorum ordines enumerans, Seraphim hisce et Cherubim non accenset, vel certe a Thronis hosce non discernit; hoc autem, Hierarchiæ cælestis librum ei non præluasse, argumento est.

atrepellan-
ter incon-
trarium ar-
guat, inno-
tuisse

81 Cum enim in hac et angelorum ordinibus Seraphim ac Cherubim Dionysius accenseat, et simul hosce a Thronis luculentissime discernat, futurum fuisse non videtur, ut Nazianzenus, si laudatum Hierarchiæ cælestis librum præ oculis habuisset, a Dionysio seu lucubrationis illius auctore, quem pulcherrime ac subtilissime philosophatum, dixisset, in recensendis angelorum Ordinibus dissensisset. Jam vero, cum res ita habeat, cælestisque adeo Hierarchia Nazianzeno præluasse haud videatur, enimvero vel hinc, an alios Dionysii libros, ac eum nominatim, quem de Divinis Hymnis scripserit, quemque si unquam exstitit, modo amplius haud inveniri, jam monui, sibi prælucentes idem sanctus Pater habuerit, ac ob eum dicti de Hymnis libri locum, quo Seraphinorum, apud Isaacam cap. 6 Deum laudantium, voces Dionysius (supra num. 32 dicta videsis) explicuit, Sanctum hunc nostrum per illum, quem pulcherrime ac subtilissime philosophatum, loco supra cit. ait, intellexerit, magis adhuc dubium atque incertum evadit; ut proinde, jam inde a seculo IV atque adeo ante epocham, supra a nobis præstitulam, nota fuisse, quæ sub Dionysii Areopagita nomine circumferuntur, Opera, e Gregorio Nazianzeno certum Pearsonius neutiquam efficiat. Verum, inquires, quandonam tandem citra ullam controversiam Opera illa innotescere coeperunt? Ut id melius determinare queam, quandonam in hæc scripserit, Joannes Scythopolitanus Scholia, juxerit in antecessum edocuisse.

uti qua hic
de Joanne
scythopolita-
no

82 Bernardus de Rubeis supra plus semel jam laudatus in Dissertatione, Venete Operum Dionysianorum anni 1756 editioni præmissa, cap. 3 de Joanne Scythopolitano Scholiisque ab eo in Opera Areopagitica contentis, non pauca præfatus, num. 5 quis is fuerit simulque quo tempore floruerit, inquit, itaque hunc in finem scribit: Ad auctorem, Joannem Scythopolitanum redeo, de quo satis nondum innotescit, quis ille fuerit. Ac ingerunt sane difficultatem tum Anastasii bibliothecarii, tum Photii... verba. Joannem Scythopolitanum, Scholiorum auctorem, vocat episcopum ille; de Joanne Scythopolitano agit iste, quem modo Scholasticum appellat, modo causidicum, nulla ingesta episcopalis dignitatis mentione. Nihilominus Photius ipse Joannem Scythopolitanum memorat antistitem codice CCXXXVI; ubi refert Synodicam epistolam Sophronii Hierosolymitæ, contra Monothelitas anno DCXXXV scriptam, in qua memoratur "Beatus Joannes antistes Scythopolitanus, qui docet, et pie de Synodo Chalcedonensi scripsit." Quo vero is floruerit tempore? Inter episcopos Scythopolitanos in patriarchatu Hierosolymitano Joannem probabiliter circa annum DCXXXVI collocat Lequienus in Oriente Christiano tom. III.

83 Res ita se habet; dubium manet adhuc, num his confecerit Scholia in Dionysium. Favet episcopalis dignitas, ipsorum auctori tributa ab Anastasio bibliothecario; at sumptæ ex Photio difficultates negotium ingerunt haud ita leve. Laudatus Lequienus in Dissertatione Damascenica 2 tribuere prædicta Scholia videtur Joanni Scythopolitano, læcessito a Basilio Cilice, et ipsum Scriptis suis læcescenti; sed hunc a Joanne, Scythopoleos episcopo, distinguit in Oriente Christiano. Quid ni Anastasius Bibliothecarius et Photius consilii queant, si dixerimus, Joannem Scythopolitanum, antea Scholasticum et causidicum, virum clarissimum ob Scripta, in desertores Ecclesiæ et in Basilium Cilicem elucubrata, infulas postea obtinuisse ecclesiæ Scythopolitanæ? Tempora conveniunt, Joannem suæ præfuisse ecclesiæ ad annum circiter DCVIII adnotat Lequienus, quo moderandam adsumperat eam Theodosius, epistolæ Synodicæ, quam Joannes Hierosolymitanus contra Severum Antiochenum dedit, subscriptus anno DCVIII, Θεοδοσιος ἐπίσκοπος τῆς Σκυθπολιτανῶν. Hunc vero ad annum pervenire sine dubio potuit Joannes Scythopolitanus Scholasticus aut causidicus, qui jam anno DCXXI circiter rogatus a Juliano patriarcha Antiocheno calamum strinxerat adversum Ecclesiæ desertores, ac Basilium Cilicem postea insequentis est. Dignissima est animadversione alia chronologica nota, quam offert Adnotatio superius allata num. 2 in caput VII de Ecclesiastica Hierarchia, ubi nunc prodiisse dicuntur fabularum Origenis sectatores in Palæstina.

asseruntur

84 Nempè magni motus in monasteriis Palæstinæ anno DCXXXI pro dogmatibus Origenis exciti; sed jam antea incepti, Nonno monacho incoerente, qui propterea ante annum DCVIII ejectus monasterio, ut iterum restitueretur, egit eodem anno cum Joanne, qui Eliæ, patriarchæ Hierosolymitano, suffectus fuerat. Hæc latiore sermone narrant Norisius de Synodo quinta capite I, et Pagius ad annum DCXXXII, num. III. Hoc igitur tempore verissime Scholiorum auctor adnotare potuit, "Nunc prodiisse fabularum Origenis sectatores; quod utique tempus maxime convenit Joanni, egregio scriptori contra Basilium Cilicem et Ecclesiæ desertores, ac Scythopolitano episcopo." Joannes itaque, Operum Dionysianorum Scholiastes, seu is interim cum Joanne, Scythopolitano episcopo, unus idemque sit, seu abs illo diversus, sua in Dionysium Areopagitam Scholia sub seculi sexti initium verosimilime scripserit; scriptor autem, qui Operum Dionysianorum certo meminert, Joanne Scythopolitano antiquior, uti ex iis, quæ capp. prægressis disserui, colligere fas est, non invenitur. Andreas quidem, Cæsarensis episcopus, et Proclus, Atheniensis philosophus, Dionysiana etiam Opera seu laudasse seu adhibuisse asseruntur; verum Andreas libros, in quibus id fecit, sub annum 500 dumtaxat edidit, fuitque proinde Joanni Scythopolitano dumtaxat æqualis; quod autem ad Proclum spectat, Suidas et Pachymeres, adhibuisse hunc Dionysiana Opera, certum haud faciunt. Jam vero, cum res ita habeat, ex omnibus jam dictis consecrarium est, ut Opera Dionysiana nulli quidem certo ante temporis spatium, inter annos 431 et 451 interceptum, innotuerint; seculo autem quinto senescente, cum paucis dumtaxat nota paulo antea fuissent, innotescere paulatim

atque suadent, non videntur, passimque omnibus post annum 552 nota exstitere

F

A *latim magis ac magis inceperint. Atque ita quandonam primum ceperunt esse nota, jam edocui; ut autem alterum, quod hic pariter edocere statui, modo etiam edoceam, laudata Dionysiana Opera, quæ post seculum quintum medium magis magisque e jam dictis temporis lapsu innotuerunt, post annum 532, quo in collatione Constantinopolitana tunc habita a Severianis fuerunt laudata, nota omnibus passim exstiterunt, uti e conciliis et patribus passim obviis, a quibus post illud tempus reperiuntur citata, manifestum evadit; ut id pluribus probare, necessum haud sit.*

CAPUT VI.

Quid, ut Opera Dionysiana Areopagitæ abjudicentur, diuturnum, quo a nullo laudata, omnibusque incognita fuerunt, quatuor primorum Ecclesiæ seculorum spatium valeat.

Cam Opera Dionysiana si Areopagitam habuissent auctorem,

O *pera, quæ Dionysii Areopagitæ nomen præferunt, quatuor primis ævæ Christianæ seculis, ac fortassis etiam usque ad seculum fere quintum medium omnibus prorsus fuisse incognita, nedum ab ullo laudata, vel ex eo liquet, quod e scriptoribus, qui Opera, Dionysii nomine inscripta, tunc laudasse ab Areopagiticis dicuntur, quæ an id fecerunt, §§ prægressis jam examinavi, nullus omnino isthæc certo laudavit cognitare habuerit, uti quisque ex iis, quæ de hoc argumento jam disserui, haud difficulter colliget. Verum si Opera illa jam inde a seculo ævæ Christianæ primo per Dionysium Areopagitam fuissent contexta, futurum fuisse, quis credat, ut tandiu mansissent occultata, nec ab ullis scriptoribus ecclesiasticis ad quintum usque seculum sub Areopagitæ nomine fuissent laudata? Qui factum, ut illorum nec Eusebius, nec Hieronymus, scriptores, qui ante se floruerant, recensentes, mentionem uspiam fecerint? Audi, qui Nourrius in Opere hujusque tomo supra cit., dissertatione 10, cap. 6 negativum hoc argumentum, ab Eusebio potissimum et Hieronymi silentio petitur, proponat, simulque rationes, quibus id diluere Areopagiticis nituntur, convellat. Dicant. . . . (Antiareopagiticis scilicet, ut ait) scripta Dionysii, quamvis omnibus aliis scriptoribus fuissent incognita; non potuisse tamen summum Eusebii, qui tot bibliothecarum et ecclesiarum, maximeque Atheniensium, ubi summa cura adservari debebant, scrinia perlustraverat, et qui in inquirendis antiquiorum Operibus nulli pepererat labori, diligentiam fugere. Atqui omnia auctoris nostri scripta Eusebio nota non fuisse, inde patet, quod eorum nullibi umquam mentionem fecerit.*

silentio nec ab Eusebio,

86 Baronius et scientia et purpura eminentissimus aperte negat, scripta Dionysii Eusebio fuisse penitus incompta. Cur autem de iis Eusebius tacerit, si ab eo quæsieris, respondet, illum vafri versutique animi scriptorem,

cum Arianam hæresim, cui favebat, his libris destrui videret, eos doloso frudentoque silentio prætermisisset. Verum hæc doctissimi viri responsio Halloixio, Areopagiticorum acerrimo defensori, ita displicuit; ut eam non sine fastidio his verbis explodat: " Nam quod aliqui dicunt, eum id fraude fecisset, convicium potest. Quid enim ibi tam clarum pro Christi æternitate, quod non multo clarius in Scripturis sacris contentum sit? . . . Nec (Catholici) beatum Irenæum, filium cum Patre æternam coexistentiam clarissime professum, citaverunt. " His autem addi potest, honorificam non solum Irenæi, sed etiam Clementis Alexandrini, aliorumque plurimorum, quos Arianæ hæresi plane contrarios esse, suo loco ostendemus, apud Eusebium fieri mentionem. Quapropter contendunt alii, ex illo Eusebii de Dionysii Operibus silentio nihil certi colligi posse; quandoquidem ille plures alios Scriptores, et scriptis et doctrina celeberrimos, atque in primis Athenagoram, qui eximiam Christianæ Religionis Apologiam, et de mortuorum resurrectione librum ediderat, tacitus prætermisit. Quod si dixeris, scripta Dionysii et auctoris nomine, et suo numero, ac ipsis, quæ tractantur, argumentis longe cæteris omnibus sæpius transcribi debuisse, variisque in locis multiplicari; responsum confestim accipies, Athenagoræ libros, tametsi forsitan breviores, qui a Christianis tamen describerentur et multiplicarentur, non minus dignos videri. Verum opponunt Antiareopagiticis, quædam in scriptis Dionysii occurrere, nimirum de sacris Scripturarum libris, de solis, moriente Christo, defectione, de obdormitione B. Mariæ Virginis, aliaque bene multa, quæ, si in Eusebii notitiam venissent, ab eo nunquam prætermitti potuerunt.

87 Idem nonnulli ex Hieronymi, præsertim in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, silentio argumentum eliciunt. Inde enim concludunt, Dionysii nostri lucubrations ipsi incognitas fuisse, nec ante ejus tempora divulgatas. Quasi vero, inquit Areopagiticis, alia non fuerit Hieronymiani silentii ratio? De iis enim tantum scriptoribus, quos Eusebius commemoravit, disputare constituerat. Sed id certis rationum firmamentis ab ipsis erat muniendum. Aliam quippe mentem sibi fuisse, idem ipse Hieronymus aperte testatur, dum ingens inter se et eos, qui de scriptoribus prophanis catalogos ediderunt, discrimen intercedere his verbis significat: " Illi Veteres, historias annalesque replicantes, posuerunt quasi de ingenti prato non parvam Opusculi sui coronam texere. Ego quid acturus sum, qui, nullum prævium sequens, pessimum, ut dicitur, magistrum metipsum habeo: quamquam Eusebius Pamphili in decem Ecclesiasticæ Historiæ libris maximo nobis adjumento fuerit. " Ibi enim non obscure declarat, se nullum prævium magistrum habuisse, atque Eusebium ipsi tantum maximo fuisse adjumento. Et re quidem vera, sanctus ille Doctor quorundam auctorum meminit, quorum nulla exstat apud Eusebium commemoratio, Ita scriptor laudatus; mox autem in medium adducit argumentum, quo Areopagiticis contendunt, ex Hieronymi de Operibus Dionysianis silentio recte contra hæc ab Antiareopagiticis quibusdam, eadem Opera S. Hieronymo nota fuisse, alstruentibus, argui non posse. Verum, cum Dionysiana Opera S. Hieronymo haud innotuisse,

AUCTOR C. B.

nec ab Hieronymo prætereunda fuisse videtur,

supra